

Anna Hernacka-Janikowska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

ORCID: 0000-0003-2393-8950

annahernacka@interia.pl

Zamachy samobójcze z wykorzystaniem sieci internetowej – analiza kryminologiczna i prawnokarna

Wprowadzenie

Obecnie na świecie z Internetu korzysta ok. 4,54 mld ludzi, tj. 59% populacji. Jest to wzrost o 298 mln nowych użytkowników w porównaniu z początkiem roku 2019. Z kolei z mediów społecznościowych korzysta już 3,8 mld osób, co stanowi również wzrost o 321 mln nowych użytkowników w relacji do 2019 r. Przecięty czas, jaki poświęcany jest surfowaniu po Internecie, to ok. 6 godz. i 43 min¹. Powyższe dane to wyniki najnowszego raportu sporządzonego przez Digital 2020, które przedstawiają statystyki dotyczące korzystania z Internetu, aplikacji, mediów społecznościowych itd.

Nie ma wątpliwości, że Internet jest siecią, za pomocą której możemy w każdej chwili odnaleźć wszelkiego rodzaju informacje, przekazywać je, komunikować się na odległość. Współcześnie Internet to największe medium informacyjne. Zapewne katalog zalet można by jeszcze rozszerzyć o kolejne elementy, niemniej należy zwrócić uwagę na największe zagrożenia, jakie niesie ze sobą korzystanie z Internetu. Za jedną z podstawowych uznaje się m.in. cyberprzemoc.

Desygnatów terminu cyberprzemoc jest wiele, natomiast celem artykułu jest ukazanie, w jaki sposób Internet przyczynia się do aktów samobójczych zarówno wśród osób dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży. Szczególną płaszczyzną rozważań będzie w tym przypadku udział osoby trzeciej, która może nakłaniać do popełnienia tego czynu.

---

¹ *Digital in 2020*, <https://wearesocial.com/digital-2020> (data dostępu: 28.08.2020).

Z uwagi na to zaprezentowana zostanie wykładnia przepisu art. 151 Kodeksu karnego, a więc namowy lub udzielenia pomocy w popełnieniu samobójstwa, w szczególności w optyce sfery wirtualnej. W celu ukazania empirycznego charakteru omawianej tematyki zostaną zaprezentowane dane statystyczne sporządzone przez Komendę Główną Policji, dotyczące podejmowanych prób samobójczych oraz samobójstw dokonanych. Ponadto cennym poznawczo są również przedstawione dane statystyczne Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę.

Samobójstwo jako problem społeczny

Samobójstwo to jeden z problemów społecznych, wobec których bardzo trudno wypracować jednolitą i efektywną profilaktykę. W literaturze wskazuje się niekiedy, że nie jest to problem jednostkowy, a problem całego społeczeństwa. Samobójstwa bywają również utożsamiane z patologią społeczną i dewiacją. Należy jednak zaznaczyć, że w niektórych kręgach kulturowych śmierć samobójcza traktowana jest jako akt honorowy – następstwo i konsekwencja podjęcia działania sprzecznego z prawem lub normami².

Niemniej jednak współcześnie samobójstwa identyfikowane są z problemem społecznym i problemem indywidualnym, co w konsekwencji prowadzi do rozważań na gruncie prawa krajowego, międzynarodowego, jak również naukowego, jako wyraz konieczności przeciwdziałania temu zjawisku.

Według Światowej Organizacji Zdrowia co 40 s ktoś na świecie odbiera sobie życie³. To blisko 800 tys. ludzi rocznie. Jeszcze więcej osób podejmuje próby samobójcze. Zgodnie z raportem Światowej Organizacji Zdrowia w roku 2016 samobójstwo było jedną z najczęstszych przyczyn zgonów wśród osób w wieku 15–29 lat⁴. W Polsce wskaźnik samobójstw zarówno kobiet, jak i mężczyzn, wynosi 16,2 na 100 tys. mieszkańców (4,3 dla kobiet, 28,9 dla mężczyzn)⁵.

Poniższe zestawienie prezentuje próby samobójcze oraz samobójstwa dokonane w latach 2015–2021, uwzględniając jednocześnie cybermobbing jako przyczynę podjęcia czynu samobójczego.

---

² B. Romanowicz, *Umrzjemy razem, przyjaciele*, „Polityka” 2005, nr 4, <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/klassykipolityki/1859670,1,umrzemy-razem-przyjaciele.read> (data dostępu: 28.08.2020).

³ World Health Organization, *Suicide: one person dies every 40 seconds*, <https://www.who.int/news-room/detail/09-09-2019-suicide-one-person-dies-every-40-seconds?fbclid=IwAR0rQ-fAo5H62GOTbGDlkbDKeEmVAsaq6aoCO6AKnDg9-a3sb999c3vg7RR8> (data dostępu: 28.08.2020).

⁴ World Health Organization, *Suicide*, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/suicide> (data dostępu: 28.08.2020).

⁵ World Health Organization, *Suicide in the World. Global Health Estimates*, 2019, s. 28, <https://apps.who.int/iris/handle/10665/326948> (data dostępu: 28.08.2020).

Tabela 1

Zamach samobójczy zakończony zgonem w latach 2015–2021

Rok		2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Łączna liczba zamachów samobójczych zakończonych zgonem		5201	5165	5255	5182	5276	brak danych	brak danych
Powód	cybermobbing, znęcanie się	0	1	0	1	2	brak danych	brak danych
	choroba psychiczna	1068	1033	963	1037	1017	brak danych	brak danych
	przemoc w rodzinie	241	214	259	261	285	brak danych	brak danych
	zawód miłosny	191	222	208	226	231	brak danych	brak danych
	złe warunki ekonomiczne	145	147	154	192	219	brak danych	brak danych
	problemy w szkole lub w pracy	40	35	29	38	41	brak danych	brak danych

Źródło: Komenda Główna Policji, *Zamachy samobójcze*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> (data dostępu: 29.06.2022).

Powodów, dla których jednostka decyduje się na odebranie sobie życia, jest wiele. Do najważniejszych zaliczyć można choroby i zaburzenia psychiczne, choroby fizyczne, trwałe kalectwo, nieporozumienia i przemoc w rodzinie, zawód miłosny, konflikt z osobami spoza kręgu rodzinnego, złe warunki ekonomiczne, konflikt w miejscu pracy lub w szkole, śmierć bliskiej osoby, nagła utrata źródła utrzymania, pogorszenie lub nagła utrata zdrowia, dokonanie przestępstwa lub wykroczenia⁶.

Jak widać na powyższym zestawieniu, najczęstszą przyczyną podejmowania prób samobójczych były choroby oraz zaburzenia psychiczne. Kolejnym, niezwykle ważnym czynnikiem była przemoc domowa. Następnie czynnikami wpływającymi na podejmowanie prób samobójczych są zawody miłosne, złe warunki ekonomiczne oraz problemy w szkole lub w miejscu pracy. Jedynie cybermobbing w najmniejszym zakresie przyczynił się do samobójstw. W tym miejscu należy zastanowić się, czy determinantami wyżej wymienionych zachowań są czynniki indywidualne, osobowe czy czynniki systemowe, jak np. niemożność uzyskania pomocy psychologicznej lub materialnej dla osób jej potrzebujących. Niemniej, bez względu na przesłanki dokonywania prób samobójczych, niezwykle istotne jest zapewnienie odpowiedniego wsparcia specjalistycznego osobom znajdującym się w trudnej życiowej sytuacji.

⁶ Powyższe powody zamachu samobójczego pojawiają się najczęściej w raportach Policji i stanowią najważniejsze przyczyny podjęcia próby samobójczej – Komenda Główna Policji, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze/63803,Zamachy-samobojcze-od-2017-roku.html> (data dostępu: 27.03.2022).

W tabeli 2 zaprezentowano zestawienie liczby prób samobójczych w latach 2015–2021.

Tabela 2

Zamachy samobójcze w latach 2015–2020

Rok	Zamach samobójczy	Zamach samobójczy zakończony zgonem
2021	13 798	5201
2020	12 013	5165
2019	11 961	5255
2018	11 167	5182
2017	11 139	5276
2016	9861	brak danych
2015	9973	brak danych

Źródło: Komenda Główna Policji, *Zamachy samobójcze...*

Zgodnie z danymi zawartymi w tabeli 2 zauważalna jest znacząca intensyfikacja tego zjawiska. Dla przykładu: w roku 2015 odnotowano 9973 próby samobójcze, podczas gdy w roku 2021 liczba ta wyniosła ponad 13 tys. Świadczy to o istotnym wzroście podejmowanych prób samobójczych. Powyższe zestawienie nie zawiera analizy determinantów tych zachowań. Niemniej jednak wśród dzieci i młodzieży czynnikami wpływającymi na podejmowanie prób samobójczych jest m.in. poczucie odrzucenia, nieszczęśliwa miłość, wzrastające oczekiwania społeczne, zaniedbanie emocjonalne ze strony rodziców/opiekunów prawnych, przemoc fizyczna i psychiczna, jak również trudna sytuacja w rodzinie (np. nadużywanie alkoholu lub narkotyków)⁷. Wobec osób dorosłych ryzyko podejmowania prób samobójczych wiązać się może z problemami finansowymi, utratą pracy, przemocą ze strony partnera/partnerki, akceptacją⁸. Zarówno te, jak i wcześniej wymienione czynniki przyczyniają się do intensyfikacji tego negatywnego zjawiska. Zaznaczyć jednak należy, że – mimo wzrostu podejmowania prób samobójczych – samobójstwa dokonane oscylują na podobnym poziomie, nieprzekraczającym 5,5 tys.

Na problematykę samobójstw zwrócono również uwagę w ubiegłorocznym raporcie sporządzonym przez Centrum Badania Opinii Społecznej. Badanie to dotyczyło samopoczucia Polaków w roku 2019. Mimo że wyniki raportu nie były alarmujące i stosunkowo często padały deklaracje o pozytywnym wydźwięku i dobrym samopoczuciu, to należy zwrócić uwagę na te odpowiedzi, w których wyraźnie przejawiały się negatywne emocje. Zgodnie z tym 22% badanych odczuwa bezradność, 14% wściekłość, 14% wykazuje stany depre-

⁷ *Samobójstwa i myśli samobójcze – przyczyny i pomoc*, <https://mentalpath.pl/2021/05/07/samobojstwa-i-mysli-samobojcze-przyczyny-i-pomoc/> (data dostępu: 9.10.2022).

⁸ *Ibidem*.

syjne i ma poczucie bycia nieszczęśliwym, a 1% ankietowanych deklaroowało wprost myśli samobójcze⁹.

Co więcej, w raporcie wskazuje się również na bardzo ważny aspekt związany z wiekiem osób składających tego typu deklaracje. Uznano zatem, że „zarejestrowany ostatnio odsetek najmłodszych respondentów mających myśli samobójcze jest najwyższy, odkąd o to pytamy, czyli od roku 2008. Również rekordowo duża na przestrzeni tego okresu jest obecna skala odczuwalnej depresji i poczucia bycia nieszczęśliwym”¹⁰.

Niepokojącym sygnałem jest fakt, że coraz więcej młodych osób decyduje się na podjęcie próby samobójczej. Niekiedy jest ona, niestety, skuteczna i kończy się zgonem osoby. Aby uzmysłowić sobie skalę tego zjawiska, w tabeli 3 przedstawiono ujęcie statystyczne zamachów samobójczych. Schemat uwzględnia zarówno podjęte próby, jak i samobójstwa dokonane.

Tabela 3

Zamachy samobójcze w latach 2015–2021 w poszczególnych przedziałach wiekowych

Przedział wiekowy (lata)	Zamachy samobójcze, w tym zakończone zgonem													
	2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021	
0–6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7–12	12	5	9	2	28	1	26	5	46	4	29	1	85	2
13–18	469	114	466	101	702	115	746	92	905	94	814	106	1411	125
19–24	1080	436	978	371	1143	353	1143	344	1226	360	1242	349	1573	344
25–29	1042	473	1006	405	1199	406	1104	384	1183	402	1222	415	1268	384
30–34	1078	467	1072	468	1263	499	1226	443	1363	474	1265	452	1504	467
35–39	995	497	949	431	1140	465	1210	446	1337	520	1390	481	1428	505
40–44	879	458	888	446	1039	462	1115	472	1142	453	1235	490	1386	492
45–49	727	424	777	438	873	405	904	437	971	453	994	430	1118	465
50–54	838	567	787	497	796	442	778	427	741	391	804	399	837	409
55–59	890	666	878	633	911	603	841	551	757	451	727	429	824	466
60–64	754	593	732	542	759	536	768	565	788	533	810	524	750	454
65–69	417	332	430	355	509	379	468	357	578	403	557	387	587	378
70–74	226	194	263	204	274	213	328	261	371	280	373	271	393	282
75–79	199	170	208	171	185	142	202	156	200	150	196	144	192	141
80–84	142	121	169	138	177	143	142	109	162	133	171	137	187	136
85+	125	107	145	133	132	104	159	127	180	144	177	143	183	135
Razem	9873	5624	9757	5335	11 130	5268	11 160	5176	11 950	5245	12 006	5158	13 726	5185

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów Policji, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze/122324,Zamachy-samobojcze-od-2013-do-2016.html> (data dostępu: 29.06.2022).

⁹ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Samopoczucie Polaków w roku 2019*, komunikat z badań, 2020, nr 18, s. 1.

¹⁰ Ibidem, s. 6.

Z danych zaprezentowanych w tabeli 3 wynika, że w Polsce rośnie liczba podejmowanych prób samobójczych u młodych osób. W roku 2019 w relacji do roku 2018 liczba osób podejmujących próbę samobójczą w przedziale wiekowym 7–12 lat wzrosła o prawie 100%. Podobna sytuacja zauważalna jest w przypadku nastolatków. Grupą osób, która najczęściej podejmuje zamachy samobójcze, jest grupa w przedziale wiekowym 30–39. Niestety, wzrasta również liczba osób, które podejmują samobójstwo (również to zakończone zgonem) w grupie powyżej 85 roku życia. Intensyfikacji podlegają również próby samobójcze u osób najmłodszych tj. w przedziale wiekowym 13–18 lat. Dla przykładu: w roku 2015 dokonano 469 prób samobójczych, podczas gdy w roku 2021 liczba ta wyniosła 1411.

Ponadto, jak wynika z raportu przeprowadzonego w 2017 r. przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, Polska była na drugim miejscu w Europie pod względem liczby popełnianych samobójstw wśród osób nieletnich¹¹.

Niestety, w perspektywie predyktywnej można zaznaczyć, że liczba prób samobójczych, jak i samobójstw dokonanych będzie wzrastać. Wpływ na to mają czynniki subiektywne oraz obiektywne, do których zaliczyć można: strach wywołany pandemią koronawirusa, długotrwałą izolację, która przyczyniać się może do pogłębienia już istniejących lub pojawiających się zaburzeń psychicznych, wojnę w Ukrainie, niestabilność ekonomiczną, brak lub ograniczony dostęp do poszczególnych dóbr, jak i pomocy specjalistycznej.

Samobójstwa w systematyce prawa karnego

Samobójstwo najczęściej rozważane jest jako pewnego rodzaju indywidualny proces decyzyjny – wolny wybór jednostki. Niestety, bywają również sytuacje, kiedy decyzja o zamachu suicydalnym podyktowana jest namowami i utwierdzaniem w przekonaniu o słuszności tejże czynności przez inną osobę. Warto zadać pytanie, czy osoba, która namawia i pomaga w popełnieniu samobójstwa inną osobę, podlega odpowiedzialności prawnej? Czy są również przesłanki wyłączające winę takiej osoby?

Podstawą prawną do niniejszych rozważań jest przepis art. 151 Kodeksu karnego, który stanowi: „Kto namową lub przez udzielenie pomocy doprowadza człowieka do targnięcia się na własne życie, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”¹².

Warto na wstępie niniejszych refleksji zaznaczyć, że współczesne ustawodawstwo odstąpiło od penalizacji samobójstwa dokonanego oraz próby samo-

¹¹ Pierwsze miejsce zajęły Niemcy – Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, *Dzieci się liczą 2017. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa i rozwoju dzieci w Polsce*, Warszawa 2017, s. 116.

¹² Art. 151 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553), dalej jako k.k.

bójczej jako czynu karalnego¹³. W historii jednak można doszukać się działań prawnych, które miały na celu ukaranie sprawcy takiego czynu. Choć wydawać by się mogło, że o ile możliwe jest ukaranie niedoszłego samobójcy, o tyle z przyczyn obiektywnych i naturalnych sprawcy dokonanego już samobójstwa nie sposób poddać karze. Niemniej jednak w okresie średniowiecza samobójstwo identyfikowane było jako jedno z najgroźniejszych przestępstw na równi z morderstwem lub kazirodztwem. Zgodnie z tym osobę, która dokonała skutecznego aktu samobójstwa, skazywano na egzekucję. Ciała samobójców podpalano, przebijano kołkiem, wieszano na szubienicy, wyrzucano na śmietnik, odcinano głowy lub – w najmniej drastyczny sposób – uniemożliwiano pochówek na cmentarzu i odprawienie mszy¹⁴.

Ponadto, jak wskazuje Rajnhardt Kokot, „brak kryminalizacji zachowań samobójczych należałoby uzasadniać przede wszystkim względami polityki kryminalnej, zwłaszcza zaś utylitarным aspektem kary kryminalnej”¹⁵. Autor słusznie podnosi, że ponoszenie ewentualnej odpowiedzialności prawnej przez osobę, która dokonała nieudanej próby samobójczej, miałyby niski walor zapobiegający¹⁶.

Powracając jednak do rozważań współczesnych rozwiązań prawnokarnych, należy zaznaczyć, że osoba, która dokonała aktu samobójczego lub próbę samobójczą, nie podlega w myśl przepisów polskiego prawa odpowiedzialności prawnej. O ile jednak sama próba nie jest obecnie penalizowana, o tyle namowa lub pomoc w jej dokonaniu są w tym zakresie karalne. Ponadto przestępstwo namowy do samobójstwa z art. 151 k.k. może zostać popełnione jedynie poprzez działanie, natomiast udzielenie pomocy w dokonaniu takiego samobójstwa może zostać popełnione zarówno poprzez działanie, jak i zaniechanie¹⁷.

Równie istotny jest fakt, że niezależnie czy w wyniku samobójstwa nastąpiła śmierć, czy była to próba samobójcza, karze podlega osoba, która namawiała lub pomagała w jej dokonaniu¹⁸. Zatem karalność rysuje się w myśl niniejszego przepisu niezależnie od tego, jaki związek przyczynowo-skutkowy powstał – czy była to próba, czy akt dokonany. W literaturze przedmiotu wskazuje się ponadto, że „w wielu systemach prawnych karalność współuczestniczącego uzależnia się od tego, czy samobójstwo się powiodło (Holandia, była Jugosławia, Turcja) lub chociażby od podjęcia próby samobójczej (Argentyna,

¹³ M. Mozgawa, P. Bachmat, *Przestępstwo namowy lub udzielenia pomocy do samobójstwa (art. 151 k.k.)*, „Ius Novum” 2017, nr 2, s. 61.

¹⁴ K. Janicki, *Jak ukarać samobójcę?*, <https://ciekawostkihistoryczne.pl/2011/09/07/jak-ukarac-samobojce/> (data dostępu: 28.08.2020).

¹⁵ R. Kokot, *Art. 151 KK*, [w:] R. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, 2021, Legalis.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ M. Budyn-Kulik, *Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu*, [w:] M. Mozgawa, M. Budyn-Kulik, P. Kozłowska-Klisz, M. Kulik, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 419.

¹⁸ J. Kosonoga-Zygmunt, *Namowa i udzielenie pomocy do samobójstwa (art. 151 k.k.)*, „Prokuratura i Prawo” 2015, nr 11, s. 60.

Bułgaria, Chile, Grecja, Polska, Rumunia, Szwajcaria, dawna Czechosłowacja i inne)¹⁹.

W tym miejscu należałoby również poddać rozstrzygnięciu kwestie terminologiczne najważniejszych elementów definicyjnych, jakimi są „namowa” oraz „udzielenie pomocy”. Niestety, ustawodawca nie zawarł syntetycznej formuły dla tychże pojęć. Uznać jednak należy, że namawiać można poprzez słowo, gest, pismo, mimikę, sugestie, prośbę, propozycję. Zatem jest to taki sposób zachowania się sprawcy, który może być realizowany w dowolny sposób, „(..) byle by tylko z zachowania nakłaniającego można było odczytać, iż jest ono nakierowane na wywołanie u osoby nakłanianej decyzji popełnienia określonego zachowania”²⁰. W przypadku art. 151 chodzi o taki sposób zachowania się sprawcy czynu zabronionego, który zachęca do popełnienia samobójstwa inną osobę.

Z kolei „udzielenie pomocy” w dokonaniu samobójstwa to pewien rodzaj pomocnictwa, a więc ułatwiania danej osobie konkretnego sposobu zachowania się, najczęściej poprzez udostępnienie środków do podjęcia tego czynu, udzieleniu rad lub wskazówek²¹. Pomoc taka może przybierać formę fizyczną, jak np. dostarczenie konkretnego narzędzia do popełnienia samobójstwa innej osobie lub psychiczne – w tym wypadku będzie to udzielanie rad lub informacji, jak również utwierdzenie osoby w zamiarze dokonania czynu samobójczego²².

W świetle poczynionych wcześniej rozważań prawnokarnych należy zaznaczyć, że przestępstwo to ma charakter powszechny, może zostać zrealizowane poprzez działanie oraz zaniechanie, a skutek w postaci targnięcia się danej osoby na życie ma charakter materialny. Uwzględniając ostatni element, podkreślenia wymaga fakt, że nie jest konieczne dla zaistnienia przestępstwa z art. 151 skutek w postaci faktycznego odebrania sobie życia. Wystarczające bowiem jest podejmowanie czynności zmierzających do popełnienia omawianego przestępstwa²³. Niemniej jeśli osoba, która była namawiana do popełnienia samobójstwa, próby tej nie podejmie, to sprawca ponosi odpowiedzialność z tytułu usiłowania przestępstwa²⁴.

---

¹⁹ A. Zwoliński, *Prawo o samobójstwie*, [w:] A. Zakręta, A. Sosnowski (red.), *Servabo legem in toto corde meo: księga pamiątkowa dedykowana księdzu profesorowi Józefowi Krzywdzie CM, dyrektorowi Instytutu Prawa Kanonicznego UPJPII z okazji 70. Rocznicy urodzin*, Kraków 2013, s. 611.

²⁰ K. Burdziak, *Kierowanie wykonaniem samobójstwa i polecenie jego wykonania w polskim prawie karnym*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2014, R. LXXVI, z. 4, s. 180.

²¹ K. Wiak, *Art. 151 – Namowa i pomoc do samobójstwa*, [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, 2021, Legalis.

²² K. Burdziak, op. cit., s. 181.

²³ J. Karnat, *Art. 151. Namowa i pomoc do samobójstwa*, [w:] M. Banaś-Grabek, B. Gadecki, J. Karnat, A. Łyżwa, R. Łyżwa, *Kodeks karny. Część szczególna. Art. 148–251. Komentarz*, 2020, Legalis.

²⁴ K. Wiak, op. cit.

W tabeli 4 znajduje się ujęcie statystyczne przestępstw z art. 151 k.k. w latach 2000–2020.

Tabela 4

Liczba postępowań wszczętych oraz przestępstw stwierdzonych z art. 151 k.k.

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych
2021	3679	14
2020	3458	11
2019	3543	18
2018	3406	20
2017	3385	27
2016	3024	11
2015	3193	11

Źródło: dane uzyskane w drodze udzielenia informacji publicznej.

Z zestawienia przedstawionego w tabeli 4 wynika, że na przestrzeni kilkunastu ostatnich lat dochodziło do zjawiska intensyfikacji przestępstwa namowy lub udzielenia pomocy w dokonaniu samobójstwa. Na uwagę zasługuje fakt, że przestępstwo z art. 151 k.k. jest czynem zabronionym problematycznym do udowodnienia. Wobec tego liczba stwierdzonych przestępstw tego typu wynosiła 98 w latach 2015–2020.

Intensyfikacja tego problemu może mieć przyczynę dwubiegunową. Z jednej strony bowiem osoba namawiająca i pomagająca w popełnieniu samobójstwa innej osoby może mieć pełną świadomość swoich czynów, działając zatem w sposób intencjonalny, zamierzony, a zatem w formie czynu, słowa lub gestu. Z drugiej strony natomiast osoba taka może nie mieć świadomości, że swoim zachowaniem przyczynia się do wypełnienia znamion czynu z art. 151 k.k. – może bowiem dokonać tego przestępstwa przez zaniechanie.

Internet i samobójstwa – wzajemne korelacje

Obserwując trendy wyszukiwania poszczególnych hasel w popularnej wyszukiwarce Google, można zauważyć wielość stron internetowych zawierających w swojej treści poszukiwane hasło. Np. wpisując hasło „samobójstwo”, odnaleźć możemy ponad 10 mln odwołań. Natomiast hasło „suicide” rozszerza nam pole witryn, które ujmują ten termin w ponad 6 mld odwołań.

Samobójstwo jako zjawisko społeczne jest niezwykle dynamiczne oraz wieloaspektowe. Można zaznaczyć, że akt samobójstwa jest m.in. „(...) kulturową formą rozwiązywania problemów życiowych wedle nakazów zewnętrznych, społeczną formą wyłączenia się z obiegu świadczeń, podyktowaną często we-

wnętrznym imperatywem, formą psychicznej dezakceptacji określonej formy życia, przynoszącej bądź zbyt małą satysfakcję, bądź zupełny brak satysfakcji, biologiczną formą ucieczki przed bólem, ideologiczną formą buntu wobec nieuchronności śmierci, którą można uczynić aktem wyboru czasu, miejsca i sposobu odejścia ze świata żywych”²⁵.

Motywow targnięcia się na swoje życie jest wiele. Niekiedy są one ściśle związane z udziałem osób trzecich. Współcześnie jednym z narzędzi służących do namowy danej osoby do samobójstwa jest Internet. Niekiedy w literaturze wskazuje się wprost, że „Internet staje się, dodatkowo, medium wręcz zachęcającym, zwłaszcza młodych ludzi, do samobójstwa”²⁶.

W jaki sposób dochodzi zatem do przestępstwa z art. 151 k.k., które dokonywane może być w cyberprzestrzeni? Trudnym zadaniem jest próba oceny bezpośredniego wpływu Internetu na ich użytkowników, zwłaszcza w przedmiocie podejmowanego zagadnienia. Badacze David D. Luxton, Jennifer D. June oraz Jonatham M. Fairall stawiają podstawowe pytanie dotyczące tego, czy istnieje związek między wskaźnikami korzystania z Internetu a wskaźnikami samobójstw²⁷. Mimo że jest to jeden z fundamentalnych problemów badawczych związanych z podejmowanym zagadnieniem, być może należałoby zmodyfikować niniejsze pytanie w taki sposób, by dowiedzieć się, nie tego „czy”, ale „jak duży” jest wpływ Internetu na jego użytkowników, którzy poprzez sferę wirtualną decydują się na akty samobójcze.

Na wstępie rozważań zaznaczyć należy istotne różnice związane z penalizacją takich działań. Otóż zakładanie przez niektóre osoby stron internetowych oraz umieszczanie materiałów o treści suicydalnej, w których nie wskazuje się bezpośredniego namawiania konkretnej osoby do targnięcia się na swoje życie, nie stanowi przestępstwa w myśl art. 151 k.k. Jak zauważają Marek Mozgawa oraz Paweł Bachmat, „nie stanowi natomiast namowy ani też udzielenia pomocy do samobójstwa tworzenie i publikowanie materiałów instruktażowych, rad i wskazówek, jak popełnić samobójstwa, jak również innych treści mogących hipotetycznie ułatwić dokonanie czynu samobójczego, jeśli adresowane są one do nieskonkretyzowanego personalnie, anonimowego kręgu odbiorców”²⁸. Jednocześnie autorzy zauważają również, że publiczne namawianie do samobójstwa również nie jest penalizowane w myśl przepisów prawa karnego, o ile nie jest ono kierowane do konkretnego adresata²⁹.

Materiałów o tematyce suicydalnej jest w Internecie bardzo dużo. Dokładne badania w tym zakresie dokonała Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę. Zgodnie

²⁵ B. Hołyst, *Kryminologia*, Warszawa 2016, s. 600.

²⁶ K. Tłuczek, „*Samobójstwo jako problem osobisty i publiczny*”, Andrzej Zwoliński, *Kraków 2013*, recenzja, „*Rocznik Filozoficzno-Społeczny Civitas Hominibus*” 2013, nr 8, s. 104.

²⁷ D.D. Luxton, J.D. June, J.M. Fairall, *Social Media and Suicide: A Public Health Perspective*, „*American Journal of Public Health*” 2012, nr 102, s. 195.

²⁸ M. Mozgawa, P. Bachmat, op. cit., s. 68.

²⁹ Ibidem.

z raportem fundacji przeprowadzonym w 2019 r. ponad połowa młodych użytkowników Internetu miała kontakt z niebezpiecznymi treściami w Internecie, a 15,8% badanych napotkało na treści przedstawiające sposoby popełnienia samobójstwa³⁰. Najczęściej dotyczyło to osób w przedziale wiekowym 15–17 lat (21,6%), rzadziej osób w wieku 12–14 lat (11,3%)³¹. Co więcej, w badaniach powołano się również na korelację użytkowania sieci internetowej z zachowaniami ryzykownymi. Zgodnie z tym „więcej niż co czwarty (28,4%) problematyczny użytkownik Internetu okaleczał się, a co 11 (9,2%) próbował popełnić samobójstwo”³². Natomiast tzw. użytkownicy normatywni w 3,8% próbowali popełnić samobójstwo³³.

Celem zbadania niniejszej problematyki w dalszej części artykułu zamieszczono egzemplifikację omawianego zagadnienia. Kilka lat temu sieć obiegła gra „Niebieski wieloryb”³⁴. Była to gra internetowa polegająca na wykonywaniu określonych zadań przez dzieci. W jednym z artykułów, który poruszał kwestię pierwszych ofiar niebezpiecznej gry, odczytać można, że „przez 50 dni muszą wykonywać konkretne, ustalone wcześniej zadania, wpływające w określony sposób na psychikę. Tatuują się, tną żyłkami, oglądają horrory, unikają snu. Dzielią się w mediach społecznościowych depresyjnym opowieściami. Uczestnicy biorący udział w »Blue Whale Challenge« testują swoją wolę życia i wytrzymałość psychiczną. Pięćdziesiątego dnia, na polecenie »mistrza gry«, muszą popełnić samobójstwo w określony przez niego sposób”³⁵.

W 2017 r. rosyjska policja była bezradna wobec narastającego problemu samobójstw wśród młodych osób. Tylko w 2017 r. rosyjscy funkcjonariusze wykryli 1339 grup, które kreowały niebezpieczne gry internetowe, czego efektem było nawiązanie kontaktów z ok. 12 tys. użytkowników – 100 osób dokonało wówczas samobójstwa³⁶.

³⁰ 21,5% dziewczynek oraz 8,7% chłopców miało kontakt z takimi treściami – Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, *Problematyczne używanie internetu przez młodzież. Raport z badań*, Warszawa 2019, s. 23.

³¹ Ibidem, s. 24.

³² Ibidem, s. 34.

³³ Badanie dzieliło użytkowników internetu na normatywnych oraz problematycznych pod względem wpływu świata wirtualnego na te osoby. Aby wyodrębnić te dwie grupy badanych, opierano się na kryteriach, takich jak: dominacja internetu, nadmierne korzystanie w wymiarze czasowym, zaniedbywanie obowiązków, przymus korzystania, utrata kontroli, zaniedbywanie życia społecznego – ibidem, s. 35.

³⁴ A. Filipiak, „Niebieski wieloryb”. Niebezpieczna gra dotarła do Polski. Doszło do pierwszych okaleczeń, <https://www.newsweek.pl/polska/niebieski-wieloryb-dotarl-do-polski/59mq1lt> (data dostępu: 3.09.2020).

³⁵ „Niebieski wieloryb” dotarł do Polski. Prokuratura wszczęła śledztwo, <https://www.wprost.pl/kraj/10047043/Niebieski-wieloryb-dotarl-do-Polski-Prokuratura-wszczela-sledztwo.html> (data dostępu: 3.09.2020).

³⁶ K. Karnowski, *Dwie nastoletnie Rosjanki skoczyły z 17. pietra. Policja podejrzewa, że przez internetową grę*, <https://www.o2.pl/artykul/dwie-nastoletnie-rosjanki-skoczyly-z-17-pietra-policja-podejrzewa-ze-przez-internetowa-gre-6222614422370433a> (data dostępu: 3.09.2020).

Inna wersja gry, która dotarła w 2018 r. do Polski, a oparta była na podobnych zasadach, to gra „Momo”. Wówczas Policja sygnalizowała istniejące zagrożenie, niemniej jednak nie odnotowano żadnego bezpośredniego związku jakiegokolwiek samobójstwa z niniejszą grą³⁷.

W 2020 r. policjanci z Wydziału do Walki z Cyberprzestępczością w Poznaniu przy współpracy z funkcjonariuszami Biura Cyberprzestępczości Komendy Głównej Policji dokonali zatrzymania osoby, która za pośrednictwem Internetu stworzyła grę internetową, w której nakłaniała dzieci i młodzież do samookaleczeń i samobójstwa. Osobą zatrzymaną był 24-letni obywatel Ukrainy, który podawał się za tzw. Kuratora, którego zadaniem było sporządzanie poszczególnych wyzwania dla swoich obserwatorów³⁸.

W okresie wakacyjnym w 2020 r. nową wersją niebezpiecznej gry był „Straszny Goofy”. Jak sygnalizowała niemiecka policja, tytułowy Straszny Goofy „zachęca dzieci i młodzież do niebezpiecznych gier, wzywa dzieci i młodzież do wykonywania różnych zadań, które zaczynają się dość banalnie i nieszkodliwie, ale na końcu mogą prowadzić do samobójstwa gracza”³⁹.

Funkcjonowanie sieci wirtualnej w kontekście zjawiska samobójstw to nie tylko przestępstwa związane z art. 151 k.k, które wiążą się z namową lub pomocnictwem w jego wykonaniu. To również płaszczyzna, która w sposób pośredni przyczynia się do samobójstw lub nawet ukazuje akty samobójcze. Tak było w przypadku 50-letniego mężczyzny, który wrzucił do sieci, a dokładniej do jednego z najbardziej popularnych portali społecznościowych nagranie, w którym na żywo pokazywał swoje samobójstwo. Transmisję tę oglądało wówczas ok. 400 osób⁴⁰.

Inną egzemplifikację omawianego problemu stanowić może przypadek nastolatki z Malezji, która popełniła samobójstwo w wyniku decyzji ankiety internetowej. 16-letnia dziewczyna stworzyła w Internecie ankietę, w której inni użytkownicy sieci mieli zagłosować na „L” (ang. *life* – życie) lub „D” (ang.

---

³⁷ *Policjanci ostrzegają rodziców przed grą „Momo Challenge”. Dlaczego może być groźna dla dzieci?*, <https://www.dziennikwschodni.pl/lublin/policjanci-ostregaja-rodzicow-przed-gra-momo-challenge-dlaczego-moze-byc-grozna-dla-dzieci,n,1000230485.html> (data dostępu: 3.09.2020).

³⁸ *Namawiał dzieci do samookaleczeń i samobójstwa – został zatrzymany*, <https://policja.pl/pol/aktualnosci/188584,Namawial-dzieci-do-samookaleczen-i-samobojstwa-zostal-zatrzymany.html> (data dostępu: 3.09.2020).

³⁹ *Policja ostrzega przed „straszny Goofym”: Niebezpieczna „gra” może prowadzić do samobójstw dzieci*, <https://biznes.wprost.pl/technologie/10346296/policja-ostrega-przed-straszny-goofym-niebezpieczna-gra-moze-prowadzic-do-samobojstw-dzieci.html> (data dostępu: 3.09.2020).

⁴⁰ *50-latek streamował na Facebooku własne samobójstwo. Portal nie powstrzymał transmisji, mimo ostrzeżeń*, <https://biznes.wprost.pl/technologie/internet/10343946/50-latek-streamowal-na-facebooku-wlasne-samobojstwo-portal-nie-powstrzymal-transmisji-mimo-ostrezen.html> (data dostępu: 3.09.2020).

death – śmierć). Zdaniem 69% głosujących dziewczynka miała popełnić samobójstwo. W wyniku tego zadania nastolatka skoczyła z okna⁴¹.

Odrębną problematykę stanowią również samobójstwa popełniane w sposób zbiorowy. W tym przypadku również Internet odgrywa kluczową rolę. Jedna z japońskich badaczek Ayumi Naito zwróciła uwagę na zjawisko zawierania „paktów”, często z osobami nieznanymi, za pośrednictwem Internetu w celu popełnienia samobójstwa. Według niej każdego roku w Japonii 60 osób odbiera sobie życie w sposób grupowy⁴².

Nie ma również wątpliwości co do tego, że relacyjność sieci wirtualnej oraz samobójstw związana jest z treściami zamieszczanymi na portalach internetowych, które to dotyczą konkretnej osoby. Współcześnie mowa nienawiści czy zjawisko hejtu mogą przyczyniać się do podejmowania prób samobójczych. W raporcie sporządzonym przez Biuro Rzecznika Praw Dziecka odnaleźć można zapis, że 90% młodych osób spotkało się w sieci z hejtem, a niecałe 5% z nich miało w związku z tym myśli samobójcze⁴³.

Podsumowanie

Podejmując rozważania dotyczące samobójstw, często wskazuje się, że odpowiedzialnością za nie obarcza się osobę, która namawiała lub pomagała w jej dokonaniu. Wówczas odpowiedzialność karna kształtuje się na płaszczyźnie art. 151 k.k. Z kolei w przypadku hejtu w Internecie, który przyczynia się zachowań ryzykownych, pojawia się pytanie o kompetencje i granice odpowiedzialności administratora danych portalu i właścicieli serwisów internetowych.

Natomiast w kontekście omawianego zjawiska należy również zwrócić uwagę na fakt, że bardzo często zawodzi system kontroli społecznej. Z badań Amerykańskiego Towarzystwa Suicydologicznego wynika, że 80% przypadków osób, które planują samobójstwo, w jakiś sposób sygnalizuje swoje zamiary otoczeniu⁴⁴.

---

⁴¹ A. Bednarek, *Instagram. Popelniła samobójstwo, bo jej śmierć wygrała w ankiecie*, <https://tech.wp.pl/instagram-popelnila-samobojstwo-bo-jej-smierc-wygrala-w-ankiecie-6381570858739841a?c=96&nil=&src01=6a4c8> (data dostępu: 3.09.2020).

⁴² A. Naito, *Internet Suicide in Japan: Implications for Child and Adolescent Mental Health*, „Clinical Child Psychology and Psychiatry” 2007, vol. 12(4), <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1359104507080990> (data dostępu: 27.03.2022).

⁴³ *Za ubranie, oceny, orientację seksualną – uczniowie skarżą się na hejt. Te warsztaty mają zmienić myślenie młodzieży*, https://wszczecinie.pl/aktualnosci,za_ubranie_oceny_orientacje_seksualna_uczniowie_skarza_sie_na_hejt_te_warsztaty_maja_zmienic_myslenie_mlodziezy,id-33277.html (data dostępu: 3.09.2020).

⁴⁴ J. Szymańska, *Zapobieganie samobójstwom dzieci i młodzieży. Poradnik dla pracowników szkół i placówek oświatowych oraz rodziców*, Warszawa 2016, s. 16.

Nie wszystkie przypadki wskazują na ścisłą relację użytkowania Internetu i popełniania samobójstw. Należy jednak mieć na uwadze to, że taki związek przyczynowo-skutkowy istnieje. Jest to zjawisko stosunkowo nowe, ale niezwykle niebezpieczne, szczególnie dla młodych użytkowników sieci. Zarówno doniesienia medialne, jak również badania naukowe sygnalizują istotność omawianego problemu, wskazując na liczne zagrożenia, jakie niesie ze sobą cyberprzestrzeń.

Co równie istotne, zgodnie z badaniami współcześnie Internet jest tym źródłem, które – w porównaniu z innymi mass mediami – ma największą moc sprawczą i bardzo silnie oddziałuje na zachowania suicydalne⁴⁵.

Niezbędnym elementem w zapobieganiu tym zjawiskom są działania społeczne. Media społecznościowe i witryny internetowe powinny stosować szereg mechanizmów zabezpieczających przed funkcjonowaniem i rozprzestrzenianiem się niebezpiecznych treści w Internecie. Co więcej, osoby zmagające się z problemami zdrowotnymi i psychicznymi, powinny być objęte należytą opieką.

Kampanie społeczne czy telefony zaufania należałoby uczynić podstawowymi narzędziami wpływającymi efektywnie na zdrowie publiczne. Ponadto punktem wyjścia powinna stać się zwiększona świadomość społeczna. Nie może ona jednak ograniczać się w swoim zakresie do problemu samobójstw w sieci, ale poruszać inne zagadnienia związane z bezpiecznym użytkowaniem Internetu. Szczególnie na kwestię cyberzagrożeń należy uwrażliwić dzieci i młodzież, bo to właśnie oni łatwo mogą zostać zmanipulowani przez inne osoby w sieci.

Wykaz literatury

- 50-latek streamował na Facebooku własne samobójstwo. Portal nie powstrzymał transmisji, mimo ostrzeżeń, <https://biznes.wprost.pl/technologie/internet/10343946/50-latek-streamowal-na-facebooku-wlasne-samobojstwo-portal-nie-powstrzymal-transmisji-mimo-ostrzezen.html>.
- Bednarek A., *Instagram. Popełniła samobójstwo, bo jej śmierć wygrała w ankiecie*, <https://tech.wp.pl/instagram-popelnila-samobojstwo-bo-jej-smierc-wygrala-w-ankiecie-6381570858739841a?c=96&nil=&src01=6a4c8>.
- Budyn-Kulik M., *Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu*, [w:] M. Mozgawa, M. Budyn-Kulik, P. Kozłowska-Klisz, M. Kulik, *Kodeks karny. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2015.
- Burdziak K., *Kierowanie wykonaniem samobójstwa i polecenie jego wykonania w polskim prawie karnym*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2014, R. LXXXVI, z. 4.
- Centrum Badań Opinii Społecznej, *Samopoczucie Polaków w roku 2019*, komunikat z badań, 2020, nr 18.

⁴⁵ D. Zero, *Cybersuicydologia – nowe technologie a samobójstwo*, „Kortowski Przegląd Prawniczy” 2021, nr 1, s. 41.

- Digital in 2020*, <https://wearesocial.com/digital-2020>.
- Filipiak A., „*Niebieski wieloryb*”. *Niebezpieczna gra dotarła do Polski. Doszło do pierwszych okaleczeń*, <https://www.newsweek.pl/polska/niebieski-wieloryb-dotarl-do-polski/59mql1t>.
- Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, *Dzieci się liczą 2017. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa i rozwoju dzieci w Polsce*, Warszawa 2017.
- Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, *Problematyczne używanie internetu przez młodzież. Raport z badań*, Warszawa 2019.
- Holyst B., *Kryminologia*, Wolters Kluwer, Warszawa 2016.
- Janicki K., *Jak ukarać samobójcę?*, <https://ciekawostkihistoryczne.pl/2011/09/07/jak-ukarac-samobojce/>.
- Karnat J., *Art. 151. Namowa i pomoc do samobójstwa*, [w:] M. Banaś-Grabek, B. Gadecki, J. Karnat, A. Łyżwa, R. Łyżwa, *Kodeks karny. Część szczególna. Art. 148–251. Komentarz*, 2020, Legalis.
- Karnowski K., *Dwie nastoletnie Rosjanki skoczyły z 17. piętra. Policja podejrzewa, że przez internetową grę*, <https://www.o2.pl/artykul/dwie-nastoletnie-rosjanki-skoczyly-z-17-pietra-policja-podejrzewa-ze-przez-internetowa-gre-6222614422370433a>.
- Kokot R., *Art. 151 KK*, [w:] R. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, 2021, Legalis.
- Komenda Główna Policji, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze/63803,Zamachy-samobojcze-od-2017-roku.html>.
- Komenda Główna Policji, *Zamachy samobójcze*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze>.
- Kosonoga-Zygmunt J., *Namowa i udzielenie pomocy do samobójstwa (art. 151 k.k.)*, „Prokuratura i Prawo” 2015, nr 11.
- Luxton D.D., June J.D., Fairall J.M., *Social Media and Suicide: A Public Health Perspective*, „American Journal of Public Health” 2012, nr 102.
- Mozgawa M., Bachmat P., *Przestępstwo namowy lub udzielenia pomocy do samobójstwa (art. 151 k.k.)*, „Ius Novum” 2017, nr 2.
- Naito A., *Internet Suicide in Japan: Implications for Child and Adolescent Mental Health*, „Clinical Child Psychology and Psychiatry” 2007, vol. 12(4), <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1359104507080990>.
- Namawiał dzieci do samookaleczeń i samobójstwa – został zatrzymany*, <https://policja.pl/pol/aktualnosci/188584,Namawial-dzieci-do-samookaleczen-i-samobojstwa-zostal-zatrzymany.html>.
- „*Niebieski wieloryb*” dotarł do Polski. Prokuratura wszczęła śledztwo, <https://www.wprost.pl/kraj/10047043/Niebieski-wieloryb-dotarl-do-Polski-Prokuratura-wszczela-sledztwo.html>.
- Policja ostrzega przed „strasznym Goofym”: Niebezpieczna „gra” może prowadzić do samobójstw dzieci*, <https://biznes.wprost.pl/technologie/10346296/policja-ostrzega-przed-straszny-goofym-niebezpieczna-gra-moze-prowadzic-do-samobojstw-dzieci.html>.
- Policjanci ostrzegają rodziców przed grą „Momo Challenge”. Dlaczego może być groźna dla dzieci?*, <https://www.dziennikwschodni.pl/lublin/policjanci-ostrzegaja-rodzicow-przed-gra-momo-challenge-dlaczego-moze-byc-grozna-dla-dzieci,n,1000230485.html>.
- Romanowicz B., *Umrzjemy razem, przyjaciele*, „Polityka” 2005, nr 4, <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/klasykipolityki/1859670,1,umrzyjmy-razem-przyjaciele.read>.

- Samobójstwa i myśli samobójcze – przyczyny i pomoc*, <https://mentalpath.pl/2021/05/07/samobojstwa-i-mysli-samobojcze-przyczyny-i-pomoc/>.
- Szymańska J., *Zapobieganie samobójstwom dzieci i młodzieży. Poradnik dla pracowników szkół i placówek oświatowych oraz rodziców*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2016.
- Tłuczek K., „*Samobójstwo jako problem osobisty i publiczny*”, Andrzej Zwoliński, *Kra-ków 2013*, recenzja, „Rocznik Filozoficzno-Społeczny Civitas Hominibus” 2013, nr 8.
- Wiak K., *Art. 151 – Namowa i pomoc do samobójstwa*, [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, 2021, Legalis.
- World Health Organization, *Suicide*, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/suicide>.
- World Health Organization, *Suicide in the World. Global Health Estimates*, 2019, <https://apps.who.int/iris/handle/10665/326948>.
- World Health Organization, *Suicide: one person dies every 40 seconds*, <https://www.who.int/news-room/detail/09-09-2019-suicide-one-person-dies-every-40-seconds?fbclid=IwAR0rQfAo5H62GOTbGDIkKbdKeEmVAsaq6aoCO6AKnDg9-a3sb-999c3vg7RR8>.
- Za ubranie, oceny, orientację seksualną – uczniowie skarżą się na hejt. Te warsztaty mają zmienić myślenie młodzieży*, https://wszczecinie.pl/aktualnosci/za_ubranie_oceny_orientacje_seksualna_uczniowie_skarza_sie_na_hejt_te_warsztaty_maja_zmienic_myslenie_mlodziezy,id-33277.html.
- Zero D., *Cybersuicydologia – nowe technologie a samobójstwo*, „Kortowski Przegląd Prawniczy” 2021, nr 1.
- Zwoliński A., *Prawo o samobójstwie*, [w:] A. Zakręta, A. Sosnowski (red.), *Servabo legem in toto corde meo: księga pamiątkowa dedykowana księdzu profesorowi Józefowi Krzywdzie CM, dyrektorowi Instytutu Prawa Kanonicznego UPJPII z okazji 70. Rocznicy urodzin*, Wyd. Nauk. UPJPII, Kraków 2013.

Summary

Suicide bombings with the use of the Internet – criminological and criminal law analysis

Keywords: criminal law, suicide, persuading or helping suicide help, Internet, criminology.

The purpose of this article is to show the relationality of the Internet network with the phenomenon of suicide. As a special point of consideration, the Author considered the crime of persuasion and assistance in suicide through cyberspace. In addition to the presented provision of art. 151 Criminal Code, the Author also cited other examples in which the Internet network contributed to the suicide of young people. The basic research question shows cyberspace and the resulting cyber threats affect suicidal behaviour. The basis for the above considerations were the results of nationwide research prepared by the, for example Rzecznik Praw Obywatelskich, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę or Centrum Badania Opinii Społecznej. To the extent necessary for the

article, the Author also referred to police reports to show a statistical problem of the discussed phenomenon. The main conclusion from the analysis of this issue is the statement that the Internet is the dominant area of the mass media, which has a strong driving force in undertaking suicidal behaviour. It should also be emphasized the importance of raising public awareness of the functioning of dangerous content on the Internet, which may occur in cause-and-effect relationships with suicide attempts.

